

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 c
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 c
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetész és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizetés
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Működésének és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes mások ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, márcz. 26.

Csáky szalmája.

Tessék egy nagyobb társaságot megfigyelni, ha kényes kérdéssről van szó.

A ruthén akcióról esik szó? előbb körülnézünk, nincs-e izraelita a társaságban? s ha van, integetnek a beszélőnek — el ne szöld magad. A Gusztáv Adolf egyesületre vagy pánszláv mozgalomra fordul a beszéd? Hirtelen elhallgatnak, mert egy ágostai felekezeti került a társaságba.

Kalvinisták dolgáról pedig, p. o. állami magas hivatalnokok kiélezett felekezeti működéséről — nem is szól senki.

Ugyan így vagyunk, ha oláh, rácz, német, tót stb. van a társaságban. Suttogva, vagy sehogy se beszélünk a dolgokról, mert más érzékenységet kimélni illik.

Tessék megfigyelni most, ha böjtről, gyónásról, szentek tiszteletéről esik szó a társaságban, melynek házi gazdája katolikus, ha katolikus mozgalomról diskurálnak, mikor a társaság nagyobb része katolikus; — hogy kieresztik a suhogót, mint öblögetnek a torkok s mily arczatlan parasztsággal sértegetik a katolikus anyaszentegyház legszentebb tanait, a katolikusok ősi hitét — törvényes mozgalmait.

Tessék megnézni a politikai vezérkorifeusok munkáját. Áll-e egyébből, mint a katolicizmus lebecsüléséből? Intézményei és tanainak sértegetéséből. Tessék megfigyelni a szabadkőműves olasz és

angol belpolitikát. Panama és Banka Romana botrányai mellett a katolicizmus üldözése az, a mit felmutatni tudnak nálunk az egyházpolitika kulturharcos kísérletei.

Tessék megnézni a proletárok irányzatát. Nem munkás törvényeket készít elő, nem műhely-szövetkezeteket létesít, hanem szánandó nagyszájuskodás mellett kozmopolita eszméket propagálnak és zsidó vezetőik a katolicizmus ellen uszítja őket!

A munkásokat! kiknek rabszolgai sorból való felszabadításával kezdte útját e nagy örök hit, s emelkedvén, magával emelte a munkás osztályt. A templomok hatalma s a munkások boldogsága egyformán nőtt fel s egyformán hanyatlott mindenkor.

Bokányi szocialista vezér most tette nevétségessé magát az ő Bernarda nővérével, de egyéb baja nincs, mint hogy nevetik.

Hát kérdem Csáky szalmája-e a katolicizmus, melyet minden számár alomnak használhat?

Ez a vallás vette karjára a magyar népet, midőn már kiirtani akarták az ellenséges népek, mint a hunt és avart. Ez a vallás tanította járnit, beszélnit, ez nevelte egyedül bölcséjétől 1526-ig s most, hogy felnőtt a gyerek, arra oktatják, hogy ököllet fizessen régi jó szolgálatokért.

De újabb időt véve is, nemzeti felámadásunk Szcitovszky primás nevéhez fűződik s csendes plebániák, fényes püspöki udvaraink védelme alatt kezdődik. Ez a vallás hát nincs annyi 900 éves

multjának nagy szolgálataival, mint egy ember, akár Hunyady, akár Kossuth, akár Deák s kevésbé volna arczatlanság e vallást gyaláznit, mint bármely egyes nagy emberünket?

Nem bevett vallás-e a katolikus, hogy az ellen lehet izgatni büntetlenül, hogy annak mozgalmában félnek részt venni a felekezettel nem törődő állam hivatalában ülő hivei?

Nem a katolikusok képezik-e a magyar birodalom többségét s a fajmagyarságnak is 60%-át?

Miért engedjen a katolikuság mindig? Miért nem áll itt is a liberális szent dogma, a többség elve? Miért oktatnak minket folyton felekezeti türelemre, mi abból áll, hogy ha ütnek, hát türjük? Nincs-e jogunk követelni, hogy többségünk domborodjék ki állami életünk mozgalmából?

Mienk az egész vonat a többség elve szerint s elég ideig utaztunk harmadik osztályon. Mi éreztük folyton a haladó gép rázását, minket ért minden összeütkezés rombolása. A további türelem az önérzet rovására megy. Értsék ezt meg a katolikusok s tegyenek úgy, mint a hogy a protestánsok vagy zsidóktól látják, ha protestáns vagy zsidó érdekről van szó. Semmivel se tegyenek többet, sőt ha csak felét teszik is, jogos pozíciónkat visszaszerezjük.

Fejérváry csipkedései a kormány részéről, a szerzetesek elleni dühöngés a zsidó sajtó részéről, a mult napi apáczai komédia a pesti szocialisták részéről értessek meg velünk, hogy annyi körülünk az éhes kérődző, hogy elpusztul

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jelmezek, állötözetek az állatvilágban.

Francziából* ford. Dr. Nemethy Gyula.

Midőn a természetet színházhoz hasonlítjuk, nem is hisszük, mennyire igazat mondunk. Valóságos színház a természet, melynek művészei bámulatos tökéletességgel öltözködnek, kendőzik magukat. Némely állatok igazi szemlényvesztéssel, melyről alig birunk tiszta fogalmat alkotni, egyik pillanatról a másikra a legteljesebb mértékben képesek átalakulni.

Csodás megégyezés és összhang, mely a nagy természet minden részei között uralkodik, ime ez az, ami rögtön meglep bennünket mihelyt egy kíváncsi pillantást vetettünk e világra. A növény például kitűnően van alkotva azon környezethez, amelyben él és hal. Mégis az állatvilág az, amelynél az élő lény és rendes környezete közötti összhang rendkívüli módon nyilvánul, némely esetekben oly bámulatos világossággal, mely egészen megzavarja képzeletünket.

Kérdéztettek-e valaha magatokról, hogy képek az állatok elkerülni azt a sok veszedelmet, mely szoktat minden lépten nyomon fenye-

geti? Elni oly probléma nekik, amely minden pillanatban megújul. Minduntalan menekülni kell nekik leselkedő ellenségeik elől, meg kell csalni üldözöket, el kell rejtezkedniük tekintetük elől. E védelem érdekeit szolgálja az ösztön, melylyel az állatok el vannak látva a természetből, csodás ösztön, mely képesíti őket arra, hogy a környezetnek megfelelő alakot vagy színt öltsenek, úgy hogy egészen egygyé olvadjanak azzal. Néha többre képesek: olyan állat vagy növény kinézését utánozzák, ábrázolják, amely velük semminémű rokonságban nincs. Ezt az utánozó képességet, melylyel némely állatok bírnak, angolosan mimicrynek nevezik. Ervényesül ez mindenféle változatos és meglepő alakban az általános élet panorámájában.

A természet százele tekintett színházában a díszletek az éghajlattal változnak: homok-sivatagok, jégmezők, homályos és titokzatos erdők, hegysek és mezőségek, mocsarak és folyamok mindmennyi díszletet képeznek ugyanannyiféle állatvilággal, mely mind megfelelő öltözetbe burkolódik. A nagy afrikai pusztaságokon, a Sáhara sárga homokján, melyeken éget a könyörtelen nap, egyformán sárgavörös szőrözött állatok szunnyadoznak, vagy urálnak. Nap-nap után égeti őket a napsugár. Oroszlán, teve, gazella mind egyforma öltözetet hordanak, a homok sárga egyenruháját. Vajjon merőben véletlen játéka az? vagy nem látni-e

itt nyilván a létért való küzdelem szükségességét? Képzeljünk egy kék vagy zöld orosziant, tarkát mint egy kígyó, ragyogót, mint egy papagály: a pusztán, mely pontján fog elrejtőzni, hiszen egyéb rejtek nincs, mint a pusztai szikla, vagy a sárga homok?! A vadászok könnyen felfedezik, s amikor maga megy vadászni saját számlájára, s mikor le akar bukni, mielőtt ugranék mint a nyíl áldozatára nem fogja-e őt észrevenni, fölfedezni rögtön az áldozat? Hogyan fog táplálkozni, ha nem lepheti meg az oly félelő, oly gyorsabú gazellát, vagy a még jobban védett tulkot? A gazellának, az oroszlán e miódig kész zsákmányának a maga részéről nem kevésbé érdekében áll, hogy elrejtőzzék s ő is valóságos khaki-ruhát visel, mint királyi hóhérja. A trópusok poklából menjünk a sarkok szigorú telébe; a látvány teljesen megváltozik; itt nem látni egyebet, mint végtelen hólepte síkokat, mindenütt jég, hidegség, csönd; tenger és száraz hónapokon át hó-pelb- burkolva. A tájak lakói ehhez képest szeplőtlen fehér ruhát viselnek.

Enek rovására járnak kelnek vagy lenyugodnak büntetlenül olyan helyen, melyen a legnagyobb szűkös képezne, s menten elárulná jelenlétüket. Vagy menjünk erdőbe, Amerika titokzatos rejteteibe, India sűrű bozótjai közé. Itt a csodás alakú fak között a cserjék, páfrányok ú vesztőjében, óriási kuszó

* Costumes et travestissements chez les animaux. Lectures pour tous. 1906. Mars. 503. l. kk.

az egyházunk, ha Csáky szalmájául hagyjuk azt, a mi pedig az Isten egyszülött Fiának vérevel pecsételt örök igazságu szent egyházunk.

P-y.

A megyei tisztviselők a miniszterelnöknél.

A vármegyei tisztviselők által fizetésük emelése és rendezése érdekében megindított mozgalomból kifolyólag a vármegyék küldöttjei tegnap tisztelegtek Széll Kálmán miniszterelnöknél, a képviselőházban.

Biharvármegye tisztikarának képviseletében mintegy 15-en vettek részt a deputációban dr. Miskolczy Ferencz alispánnal.

A tisztelgőket Beniczky pestmegyei alispán vezette, beszéde végén átadta a szerdai közgyűlésük memorandumát, kérve a miniszterelnök jóindulatát.

Széll Kálmán szívélyesen válaszolt. Elismeri, hogy a vármegyei tisztviselők fizetése nem megfelelő; látja az aránytalanságot egyes vármegyeknél s a kérdés megoldásánál jóindulattal van irántuk. Az állam ügyeit vezető munkatársai, barátjai a vármegyei tisztviselőknek, teljesíteni is fogják kérésüket, csak ne követeljék azt máról holnapra. Vegyék tekintetbe az állam pénzügyi helyzetét. A pénzügyminiszterrel együtt igyekszik megtalálni a módot, de nem barátja annak, hogy lármával, kongresszusozással csinálják az ügyet.

Küldöttségek a katonai javaslatok ellen.

Gróf Apponyi elnök tegnap délelőtt négy impozáns vidéki küldöttséget fogadott, melyek tiltakozni jöttek a katonai javaslatok ellen. Számra nézve a legnagyobb volt a *fóthiak* és a *palotaiak* küldöttsége. A *vácziak* is 500-an vonultak fel külön csoportban. Apponyi válaszában hangsúlyozta, hogy tartsák szem előtt az alkotmányosságot, mert különben a nép ismét visszasüllyedhet abba az időbe, amikor csak anyagnak tekintették. Ezután a *szarvasiak* járultak Apponyi elé. Nagy feltűnést keltett a *kecskeméti* szabadelvű-párt száz tagu küldött-

sége, melyet Nagy Mihály és Szeless József kormánypárti képviselők vezettek. Szónokuk Nagy Mihály hangsúlyozta, hogy nem randet bontani jöttek, hanem megvédeni a 67-es alapot, mely ellen Ausztriában támadás intéztetett.

Egy óra tájban érkezett a Ház elé a *fóthiak* nagy küldöttsége és ott is olyan feltűnést keltettek, mint városzerte; kérvényüket dr. Várady Károly adta át a Ház elnökének, aki a feliratot a rendes kijelentések kíséretében vette át.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 26.

Elnök: Tallián Béla.

Az irományok előterjesztése során elnök több feliratot mutat be a katonai javaslatok ellen. (Élj nézés balról.) Következik a napirend előtti vita folytatása a rendőrség butalitása ügyében.

Gabányi Miklós: Széll Kálmánhoz mint belügyminiszterhez intézek kérdést, de arra ne frázisokkal, ne formulákkal válaszoljon. Kérde: ki rendelte el a pénteki vérengzést? Minden jel arra mutat, hogy az ő tudtával rendezte azt Rudnay. Miért nem ment személyesen az utcára, hogy meggyőződhessen az ott történtekről? Derogált neki a nép közzé menni? Hiszen Mátyás az igazságos is a nép közzé ment. Amde az egésznek indító oka az, hogy egy a belügyminiszter, mint Rudnay kiestek már a felsőbb kegyekből s azt hitték, hogy e tettük által ismét visszakerülnek oda. (A jobboldalon hangosan beszélgetnek egymással.)

Hazugságoknak mondja azokat a tanvallo-másokat, melyeket a miniszterelnök felolvasott. A belügyminiszter hallgatólag helyeselte Rudnay tettét, mert már azóta lett volna elég ideje arra, hogy megtorolja a vérengzést a fel-függeszse a főkapitányt. (Ugy van! a szélső-balon) Megtorlást követel.

Elnök: Következik az indítványos könyv felolvasása.

Dedovics György jegyző: Két indítvány van bejegyezve, egyik Zichy Jenő grófé a házszabályok 195. §-ának megváltoztatása tárgyában; másik Visontai Soma indítványa, mely szerint a Ház utasítsa az igazságügyi minisztert, tegyen lépéseket az ügyészségnél a márcz. 20-iki vérengzés megtorlása iránt. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: A Ház beleegyezésével az indit-

ványokat a holnapi ülésre tüzi ki. Következik az interpellációs könyv felolvasása.

Jegyző: Öt interpelláció van bejegyezve.

Elnök: Két órákor áttérünk az interpellációkra.

Kubik Béla: A házszabályokhoz kér szót. A kérvények tárgyalásának sorrendjét illetőleg némi változást kér.

A Ház beleegyezik.

Elnök: következik a névszerinti szavazás a fölött, elfogadja-e a Ház a pénzügyminiszter választását Krasznay interpellációjára? A szavazást az R. betűnél kezdjük.

Elnök: az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök: Elrendeli a szavazást.

A többség a választ tudomásul vette.

Elnök: Következik a névszerinti szavazás a fölött, elfogadja-e a Ház a pénzügyminiszter választását Nessi Pál interpellációjára? (Igen! Nem!)

Kubik: Béla: Szavazzunk!

Elnök: Az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök: Elrendeli a szavazást.

A többség a választ tudomásul vette.

A nagyváradai műkiállítás.

(Dr. Némethy Gyula.)

Nagy köszönettel tartozik Nagyvárad művelt közönsége azon lelkes férfiak iránt, akik a tavalyelőtti képkiállítás sikerétől fölbuzdítva az újabb kiállítást létrehozták, melybe jórésben összegyűjtötték mindama művészeti és műipari tárgyakat, a melyek városunkban magánosok birtokában vannak. Mi a magunk részéről legmerészebb álmainkban se mertük volna gondolni, hogy a Körösök partján ennyi értékes szép tárgyat lehet magánosok gyűjteményéből összeszedni: elsőrangú művészek: Lotz, Telepy, Tölgyessy, Peske, Innocent, Bihari, Karlovszky stb. képeit, egy hogy egész kis modern magyar képtár telnek ki belőlük. Annál meglepőbb ez a tény, mert köztudomás szerint Nagyvárad közönségének mindene van az egy pénzen kívül, s a tárlat tanúsága szerint mégis ennyit birtáldozni a művészet oltárán. Rövid ismertetésünk csak a legkiválóbb képeket fogja kiemelni; s talán még itt is lesz némi hiány, mert a kiállítás katalógusa csak ma fog megjelenni, s így nem csekély fáradságunkba került összeszedni azt a csekélységet is, amit itt nyújthatunk.

növények indák között, melyek mint kigyók tekergőznek a fák ágai körül, az óriási lombosatok bonyodalmaiban, nagyszerű virágzat pompája közepett, ahol minden egyesül egy búbajos díszlet alkotásához, melyet a lombokon átszűrődő, mesterségesnek látszó világosság ragyog be, kétségkívül félelmes állatok rejteznek, de amelyeknek szintén érdekükben áll, hogy ne lehessen őket egykönnyen észrevenni. Szörzetük már nem egyforma hanem tarkázott különféle színekkel árnyalt: tigris, párducz, jaguár foltosak mint a fatörzsek, tarkák mint a fénynyel és árnyékkal foltos lombokat. A homok, a hó, az erdő egyenruhái után a mezőségek öltö-zete következik; ez a békák, kigyók zöld ruhája s egyáltalán a kisebb állatoké, legyenek bár hüllők, két éltek, rovarok melyek csusznak másznak, usznak vagy bujkálnak füben, mocsarakban.

Akartok bizonyítékot arra, hogy az állat öltözetét a táj természete határozza meg? Mily helyt a talaj színe megváltozik észrevétlenül átváltozik az állat ruházata. Fregoli nem gyorsabb átöltözéseiben. Ime itt van egy kis leveli béka mely valamely zöld levelen nyugszik; maga is, mint nyughelye, szép eleven zöld színű; vigyük át valamely fatörzs foltos sötét oldalára: a mi békánk megváltoztatja színét, ruhája szürke lesz, csak nem barnás; ércztárgy mellett viszont aranyos árnyalatot ölt. A kaméleon még inkább változtatja ruhája színét, mint a béka. O a természet Loie Fullerje, s palettája

hasonlíthatatlan színekben gazdag. Ha több tekintetben rut és kellemetlen is e csodás hüllő, szinte tetszése szerint megy át a szivárvány legszebb színeibe. Olyanformán, hogy míg a puszta földön, szürke, füben és lombok között ruhája zöldes árnyalatot, vesz föl. Azt mondhatnók, hogy a tárgyak visszatükröződnek rajta, oly tökéletes színeinek összhangja. E szín-büvészetnek megvan az a kettős előnye, hogy megőrzi az igen ártalmatlan állatokat elfedve ellenséges szem elől, de ama kis rovarok elől is, melyekkel táplálkozik, amidőn, miután a faághoz simulva órákon át leselkedett, végre meglepi azokat, utánuk vetve ragadós nyelvét.

Valamint a természetnek különféle a kinézése vízszintes irányban, egy százaléka a változata a léggör, a nap és éj módosulásai szerint. Az árnyak és világosságuk ez örök ellentéte, amely oly fölségesen ihlette meg Hugó Viktort, élő lényeken és tárgyakon egyaránt nyilatkozik. A természetnek két palettája van, egy ragyogó, szinte vidám, telve diadallal, fénynyel a nappali állatokéval, melyeket ragyogó színekbe öltöztet; a másik homályosabb, gyöngített, tompított az éjjeli vagy szürkületi állatok részére. A nappali állatok részére gazdag, ragyogó színei vannak; a napfényvel vetekednek. A szép pillangók, melyeket a gyermekek üznek a mezőkön, a trópusok pompás madarai vakító fénynyel vannak ékesítve. A szemek gyönyörűségei ezek, szinte azt mondhatnók, hogy a természet ékszerai. Az

éjjeli életet élő állatok ellenben szomorú ruházatot viselnek minden körülmények között, ami meg is felel szokásaiknak; a sötétség, a csönd egyenruháját viselik. Hamuszintű, vagy feketeibe átmenő sárgásbarna az öltözetük. Komoran, esztelenül vonulnak el előttünk, homályosan, bizonytalanul, mint az éj fekete kísértetei. Elég a hiénára gondolnunk, e ragadozóra, melyből a legenda tetemrablót alkotott, s melynek szürke, feketével foltozott ruhája, durva, bozontos szörzete, gyanús kinézése, első pillanatra elámulják a ravaszság és félelem jellemvonásait, melyek egy éjjeli állatnál, a világosság és zaj ellenségénél egészen természetes.

A bőregér, amely főleg alkonyatkor repdes, fekete vagy barnás. De ilyenek az éjjeli madarak is: fülesbagoly, halálmadár és a spingue ez a különös éjjeli lepke, mely testén gyászos jelvényt, halálféjet hord. Nem állhatag, meglehet, ez állatokat gyászos színezetük miatt. Azonban ne feledjük, hogy ez védelmükre szolgál. Így aztán büntetlenül foglalkozhatnak; az ég színével egygyé olvadva vadászhatnak, élhetnek veszedelem nélkül. A félelem is, melylyel irántuk nemcsak mi, de a többi állatok is viseltetnek, amelyek t. i. nappali életet folytatnak, kétségtelenül legjobb védelmük nékik.

(Vége köv.)

A Sas nagyterme két sor képfalazatra oszlik, jobbra balra kis kabinetekre, melyekben alig talált helyet, s jót sokszor épen nem talált az a 600 kép, nagyjából olajfestmény, mely a tárlat zömét alkotja. Mert hogy rengeteg szőnyeg, kárpit, dísz szekrény, vázák, órák, szobrok, metszetek, spanyolfalak stb. élénkítik az ugyis szingazdag képet, talán fölösleges is mondanunk. Mi ezuttal, mint azt fentebb is mondtunk, csak a képek ismertetésére szorítkozunk.

23. sz. a. *Innocent* Ferencz, a világhírű nérczképfestő egy bájos képe mosolyog felénk tele színnel, napfényvel és költészettel; bájos leányalak, kobozzal kezében virágok között egy padon merengve. 25. és 26. sz. *M. Wursch* a híres német gyermekfestő két bájos alkotása: egy pipázó és egy nevető gyermek. édes német babák. Kékes tónusa van *Aggházy* Gyula 27. sz. alatt látható képeinek, mely tehéncsordát ábrázol a Balaton vizében delevélve. Az erdők, ligetek és mezők aquarellistája, *Neogrády* Antal, a napsütött erdők aranyzöldjének bravuros mestere 22. sz. alatt idillikus képet ad: a malom alatt játszó gyermekeket. Ezész sorát láthatni tárlatunkon az ő képeinek. Csupa élet és igazság, csupa erő és kedély *Szenes* Fülöp pihenő cseledeleánya (21. sz.), érdekes tanulmány 67. sz. a. olasz nőt ábrázoló képe. 59. sz. a. kéri meg a magyar tájfestők veteránja, *Telepy* bácsi finom képeinek gazdag sorozatát egy szép halásztanyával. Közel hozzá *Szobonya* Minály genre-képet ad: fehér, szalmafedelű parasztház előtt mosogató menyecske. Régi jó sima modorban festett kép, amely épen oly távol áll az igazságtól, melyet most inkább keresnek a művészetben mint a szépséget, akár csak némely modern festők érdesnél érdesebb felületű vásznain, melyek néha azt a gyanút keltik, hogy odaragadt valakinek a ruhája hozzájuk. Az igazság alighanem a közepén lesz. Ehhez közel jár a keleti képek festőjének *Eisenhut* Ferencznek egy direktorium-korabeli pompás tanulmányfeje, mely szerencsétlenségünkre oly sötét helyre került, hogy alig látni belőle valamit. Az osztrák *Blaas* János szírvázlata: Kettesben jobb világításban van, valamint a legszerencsésebb magyar arczképfestő *László* Fülöp pompás genre-képe, egy kacsát tartó kis parasztleány, melynek modora annyira emlékeztet *Bihari* Sándor tompa színeire, hogy ha a finom részletezés közbe nem szólana, *Bihari* iskolájába soroznánk ezt is.

A tárlat legfeltűnőbb része az a husz kisebb festmény, mely 84—104. sz. alatt egy egész falat elfoglal. A magyar monumentális, emlékszerű festészet nagy mesterének, *Lotz* Károlynak ifjúkori művei ezek azon időből, mikor még magyar genre-festő volt, s pusztai, csárdai, falusi jeleneteket vetett vászonra, a régi sima részletező modorban, de sokszor meglepő igazsággal, és mindig gondos rajzzal, habár e képeken is meglátszik, hogy a festő más téren fogja legnagyobb diadalait aratni. Valóságos festészeti kuriózum ez a sorozat, mióta a Vilmos császár által Budapesten úgy megcsodált művész templomaink és középületeink falait, mennyezetét egy szebb világ alakjaival népesítette be.

45. és 105. sz. alatt *Murillo* remek koldus gyermekeinek pompás német másolataiban gyönyörködhetünk, *Unger* ecsetéből. 111. számot visel egy francia festő, *Etienne* hangulatos képe: sziklás domboldalon leglésző juhnyáj, melynek rajza, színezése meglepő igazsággal készült. A firenzei híres *Madonna della Sedia*, *Rafael* legbájosabb *Madonna*jának pompás régi másolatában gyönyörködhetünk 53. sz. alatt. Az eredetinek bűvös színhangulatát, a *Madonna* és gyermek arczkifejezését meglepő hűséggel adta vissza az ismeretlen mázoló. Kár, hogy a kép igen szánalmas állapotban van és sürgős restaurálásra szorul. Hangulatos kép *Fattaly* László vágató kurucz-vitéze, kissé bizarr, de nem eszmenélküli *Paczkó* Ferencz aquarellje, mely *Daute* fejét, mint egy második sphinx-et pusztaságba helyezi, habár ennek a képnek (182. sz.) kis méretei igen gyöngítik az eredeti nagy kép hatását. Nem elégett ki annak idején *Biharmegye* millenniumi képe: Zoltán eljegyzése, *Feszty* Árpádtól, mely *Biharmegye* széknázának dísztermében látható; az e kiállításán díszhelyen pompázó, azonos tárgy

nagy szírvázlat szintén bántó összevisszaság. Már csak inkább *Kaulbach* művészi csoportosítása, ha egy kissé színpadias is, mint az ilyen zürzavar, amelyből ki kell hámozniuk egyenként a rosszabbnál rosszabbul rajzolt alakokat, vagy inkább szívfoltokat. Az igazságtól ez mindenesetre távolabb áll, mint *Kaulbach* vagy *Piloty* vásznai.

Csudaszép keretből, mely maga egy látnivaló, mosolyog felénk *Vigée Lebrun*, a francia festőművészönő *Louvren*-ban őrzött csudaszép arczképeinek pompás másolata. A leányos arczu művészönő festőállványa előtt ül s egy újabb művén dolgozik. A *Mária Antónia* kedvencz művészönője, barátónőjének képe az emlékek egész sorozatát kelti életre a francia művészet történelmének egy egész korszakát. 199. sz. *Francia* bravurral megfestett tájkép *Claton* bretagne-i képe: tengerrpartján halászbárka staffageval. 215. sz. alatt *Bihari* Sándor, a »mi festők« holdvilágos tájat ad. 145. sz. alatt egy nagyobb képet: földön ülő paraszt-baba káposztásföld szélén. Csupa napfény, csupa költészet, nyári hangulat. 152. sz. a. *Neogrády* Antal remek képe: *Hintán*. Fehérruhás, szőkefürtös szép fiatal leány a hintán ülve játszik egy piczka cziczával. A háttér napsütötte liget-részlete bámulatos perpektívát ad, s az »aranyzöld« festője valóságos remeket ad egy nyári délutáni hangulat festésében. Ez a kép és *Böhm* Pál, a kedves genrefestő nagy képe alig eresztik tovább az embert. *Böhm* Pál nagyobb föladatot tűzött maga elé: *Vihar* kezdete a pusztán. A zápor meglepett egy parasztszaladót szabad ég alatt a pusztán. Hanyatt-homlok rohannak ekhós szekerek felé, mely mellett türelmetlenül dobog a ki fogott szürke, meg a pejkó. A kis parasztkölkök fejről a szél lekapta a kalapot; szalad utána. A háttér sötét felhőzete, az egyik oldalon már szakadó zápor, más oldalon visszasütő nap, mind oly bravurral vannak megfestve, annyi levegővel, távlattal, életigazsággal, hogy senki sem vonhatja ki magát düvös hatása alól.

Mérsz és szokatlan színeket ad a legelső magyar gyermek-genre festő, *Peske* Géza: *Halgató* parasztlut ábrázoló képén, mely 147. sz. a. a tárlat egyik díszje. A víz szinte hibetlentül kék. 181. 186. *Martinelli* két olasz genre-képe függ, kiváló művészi alkotás mind a kettő. 188. sz. a. ismét *Peske* Géza gyermekei állanak élénk; fenyőerdő tisztása mellett egy fatörzs mellől bámulnak a rengetegbe, ahol a »tündérek laknak.« 189. egy magyar tengerfestő pompás parti hullámokat vetett vászonra erősen modern színezéssel és felfogással, az u. n. festői motívumok kerülésével. Csupa hangulat, csupa költészet *Tölgyessy* Arthur ősi ligete 215. sz.; a régibb iskola modorában készült egy kis tihanyparti Balaton-részlet *Telepy* Károlytól. 297. sz. a. egy *Rembrandt* arczképmásolatot látni elég rosszul világított helyen; 197. sz. a. részletező festészet ifjú mesterétől, *Karlowszky* Bertalántól látnunk egy remek női tanulmányfejt. Az arcz maga a megtestesült melankólia, kedves ábránd; a szemek tekintete szelid és révedező, megmagyarázhatlan leblincselő bűbájjal. 259. sz. a. ismét egy *Murillo* másolatot találunk, 288. sz. alatt régi tájfestőnk, *Spányi* Béla modern érzéssel, színhangulattal készült holdas mocsarat ad, melynek kéksége kissé szokatlan, különczködő. 287. sz. a. ismét *Telepy* bácsi képe mosolyog felénk, ligetes tanya alakjában.

Francia reminiscenciákat kelt 335. sz. alatt egy eldugott, de értékes kép. Holt vizet ábrázol liget szélén érdekes jelleztes színezéssel s modernséggel mellett is érdekes szép motívumokkal. Egy rég látott francia képre emlékeztet, melynek most már csak czímet tudom, festőjét nem: *lean dormante*, az alvó víz. Ennek lehet után-tanulmánya. Jobb helyet érdemelne. 354. sz. a. *Peske* Géza »csöndéletet« ad: néhány kelkáposzta fejt s egy kalarábét csudas élethűséggel megfestve. Maga a finomság, gyöngédség *Pállya* Coelestin gyöngyvirág és ibolyacsokra, mely fára van festve; hangulatos *Spányi* Béla pólvas mocsara, bár a modern iránynak kissé túlságos engedelményeket tesz, mellőzve az ő oly bájos, oly igaz, oly finom szín-átmenetét, árnyalatait. Annál erősebben tart a műtárhoz *Telepy* Tiszaparti fűzése, s bizony a közönség jórésze igazat is ad neki.

Valaki Várad Pantheon-jának nevezte el a kiállítás második »kis termét«, melyet jórészen »a mi festők« *Endrey* Gyula arczképei töltenek meg, az egy *Szenes* Fülöp-féle arczkép kivételével, melynek poétikus régiesebb fölfogása elűt *Endrey* modernebb modorától. A learczsképezettek azonban, azt hiszem sokallanák a Pantheon elnevezést, s szerénységükben tiltakoznának ellene. *Endrey* arczképeiről egy vélemény: hogy t. i. a mi a hasonlatosságot illeti, az csaknem valamennyi arczképénél meglepő. Erről meggyőződhetik mindenki, aki ezt a sorozatot végignézi, most is. *Tisza* Kálmán, *Ratóók* Zsigmond, *Hoványi* Géza, a *Hlatky* és a *Huzella* pár, *Moskovits* Miksa és neje, egyik kép hivebb, életteljesebb mint a másik.

Ezekről elkülönítve a nagyteremben látható a megboldogult *Schlauch* bibornok képe, arczkifejezés dolgában, hűség dolgában talán legjobb arczképe, ha egyebekben nem is versenyezhetik persze *Benczur* remek alkotásával. *Endrey*nek valóságos diadala ez a kiállítás.

De most már búcsuzom, mert itt az ideje. Nagy vétket követ el önmaga ellen, aki elnem látogat többször is a váradai műkiállításba, melynek csak igen gyöngé viszhangja ez a néhány sor, amelyet sebteben összeróttam, hogy elébe vágjak — ártatlan versengés — a késedelmező katalognak. A figyelmet talán ez is fölkelti itt amott. Többet ugy sem akartam.

A műtárlat megnyitása.

Ragyogó tavaszi napsugár fényében, bájos ifjú hölgyek és komoly urak társaságában nyitották meg szerdán délelőtt a nagyváradai műtárlatot.

Tíz órakor gyülekezett már a közönség, s konstatalhatjuk, hogy általános meglepetéssel szemlélte a kiállított képeket. Ha nem látnók, nem is hinnők, mennyi szebbnél-szebb festmény és egyéb műtárgy van Nagyvárad műpártoló közönségének birtokában. A megnyitásra egybegyültek igaz érdeklődéssel járták sorra a műtárgyakkal teli szobákat, s egyáltalán nem türelmetlenkedtek, a miért a megnyitás háromnegyed órával későbbre maradt a hirdetett időnél. Volt miben gyönyörködni.

Háromnegyed 11-kor megérkezett dr. *Beöthy* László főispán, a kiállítás védnöke. A közönség a nagyteremben gyülekezett, s dr. *Várady* Zsigmond szépen átgondolt beszéddel nyitotta meg a tárlatot. Hansúlyozta a kiállítás művészi jelentőségét a mellett kissé fekete színben festve társadalmi állapotainkat, a kiállításnak társadalmi jelentőségét is tulajdonított, amennyiben összefűzi a mi, most darabokra szaggatott társadalmunkat. Azt akarta elhíttetni, hogy nálunk rosszabbak a viszonyok, mint Orosz- és Franciaországban együttvéve, mert nálunk a vallási, nemzetiségi és osztálykülönbségek kínai falai együtt állanak fenn, míg másutt ezekből legfeljebb egy-egy van meg. Addig-addig zaklatjuk ezeket a sohasem látott kínai falakat víziókkal, míg egyszer akad valaki aki még el is hiszi.

Beszédje végén igen szépen emlékezett meg a szónok elhunyt bibornok-püspökünkről, dr. *Schlauch* Lőrinczről, aki ezelőtt 3 évvel a főispánnal együtt volt védnöke az akkori képműkiállításnak. Üdvözölte dr. *Beöthy* Lászlót, az immár egyedüli védnököt, mondván, hogy az elhunytak kegyeletes emléke, s az élőknek lelkesítő példája buzdítja a nagyváradai műbarátokat további odaadó munkásságra a művészet érdekében.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után dr. *Beöthy* László válaszában e műtárlat szép, nagybecstű voltát hangoztatta.

A rendezőség a műtárlat tartama alatt a

következő élvezeteket is nyújtja a tárlatot meg-
néző közönségnek: Tea-estély lesz f. hó 29-én,
április 4-ikén és 7-ikén. Közre fog működni
egy vonós négyes, melyet *Szmazsenka* Ernő
szervezett; énekelni fog *M. Rédei* Szidi és fel-
olvas *Hajós* Izso. Április 5-én *Hegyesi* Márton
leányai nyújtanak zenei programmszámot, éne-
kelni fog *Parlagi* Kornélia urnő. Április 6-án
közreműködik a jogászok zenekara, felolvas
Ritók Emma, énekelni fog *Ruzsinszky* Ilona.
Április 7-én felolvas dr. *Lázár* Béla Budapest-
ről, énekszámokat adnak elő *Angelli* Irénke és
Haller Irma, zeneszámot a jogászok zenekara
ad elő.

Ugy a megnyitó ünnepélyen, mint a tea-
estélyen, s egész nap rendkívül nagy közönség
volt jelen a tárlaton, így jelen voltak a követ-
kező notabilitások: *Beöthy* László, *Csiffra* Gerő,
báró *Karg* János ezredes, *Tóth* Imre, *Balogh*
Samu, dr. *Magyary* Géza, *Huzella* Gyula, *Mezey*
Mihály, *Petry* Gyula, *Gerő* Armin, *Harmathy*
Károly, dr. *Várady* Zsigmond, *Dobosffy* Alajos,
Osterlamm Armin, *Kiss* Kolozs, *Nadányi* Jenő,
Novotny Alfonz stb. stb. és igen díszes előkelő
hölgyszökötség.

Érdekes találkozása a véletlennek, hogy a
mi műtárlatunkkal egyidejűleg még két magyar
városban nyílt meg egy-egy kisebb-szerű művé-
szeti kiállítás. *Szegeden* a képzőművészeti
egyesület nyitotta meg immár VIII. tárlatát,
Szabadkán pedig a budapesti Nemzeti Szalon
rendez rendkívül érdekes kiállítást.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén bizalommal
fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz,
akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltá-
nyolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk
meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség
bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál
nagyobb mértékben mutatja irántunk ragasz-
kodását, minél nagyobb szükség van küzdeni
a destructív irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Czé-
lünk egy minden politikai párttól független
kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és
Biharmegye érdekeit védve, e mellett hű
tükre legyen a főbb országos, kivált katholi-
kus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerít-
ően értesít minden nagyobb fővárosi ese-
ményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak
bőve és hűek, hanem egy fél nappal meg-
előzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól
szervezett levelezői karunk értesít a megye
minden pontjáról s az ország nagyobb váro-
sairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat
pártolui, és ismerőseik körében terjeszteni
sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék
elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Március 27. A gyermekmenhely építése ügyében ár-
lejtés a városházán d. e. 12 órakor.
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Ápril 5. A tisztviselők Otthon-ának közgyűlése d. u.
4 órakor.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

* **Főigazgatói látogatás a reáliskolában.**
Ünnepnapjai vannak mostan a nagyváradai fő-
reáliskolának. *Nátafalussy* Kornél kir. taná-
csos, a nagyváradai tankerület főigazgatója, ki
a hatáskörébe tartozó tizenkét intézetet mintá-
szerűvé fejlesztette, tegnap kezdte meg látoga-
tásait a főreáliskolában. Az iskolában nagy
örömet okozott a jószágos főigazgatónak meg-
jelenése, mert benne úgy a tanárok, mint a
növendékek nem a tulszigoru főigazgatót is-
merik, hanem atyjukat, ki egész életét a ma-
gyar kultúrának szenteli, s minden igyekezetét,
erejét arra áldozza, hogy minél tudományo-
sabb, műveltebb s hazafiabb polgárokat nevel-
jen az iskola a hazának.

* **Szél a kártyabarlangok ellen.** *Szél*
Kálmán rendeletet adott ki a nyilvános helyen
való kártyázás ellenőrzésére. Ugyanis állandó
szokás, hogy egyik-másik vendéglős vagy kávé-
háztulajdonos a kártyázó társaságnak, mely
tiltott játékokat űz, olyan szobát adott, ahová a
rendőr ég felügyelete el nem érhet. A belügy-
miniszter, ennek megakadályozása végett, elren-
delte, hogy nyilvános helyen a kártyaszobák a
főhelyiségben legyenek, hogy a kártyázókat a
rendőrség ellenőrizhesse. Kártyázási czélokra a
separé-k rendelkezésre bocsátása tilos.

* **A vasárnapi zene-matiné.** Szerdán dél-
előtt a Katholikus Kör nagytermében tartotta
második próbáját a műkedvelők nagy ének-
kara dr. *Szemethy* Géza vasárnapi szabad li-
czenmi előadásának énekszámjaiból. A csekély
számu előkelő meghívott hallgatóságot meglepte
az a máris csaknem kifogástalan precizitás,
a melylyel az énekszámokat a kar előadta. A
kisebb példák mellett van több nagyszabásu
darab, a melyek előadása bizonynyal el fogja
ragadni a közönséget, olyan pompásan vannak
átírva és betanítva. De érdekes lesz a felol-
vasás maga is, mely a régi magyar egyházi
énekek világába vezeti a hallgatóságot vissza,
midőn azok stilszerű összehangosításának sza-
bályaira mutat rá. Dr. *Szemethy* Géza már
ezzel a felolvasással is nagy munkát végzett;
még nagyobb és szebb munka azonban a fel-
világosító példakul irt és átirt énekszámok.
Mikor ezt csak a próbán is hallottuk, láttuk,
miben szokott lenni dr. *Szemethy* zenei előadá-
sai sikerének a titka: az, hogy kitűnő zene-
szerzőnek kitűnő énekkar áll rendelkezésére. Ez
biztosítja a vasárnapi zene-matiné sikerét is;
meghívókkal még mindig szívesen szolgál szer-
kesztőségünk.

* **A varróleányok bérmozgalma.** A nagy-
váradai varróleányok bérmozgalmát előkészítő
bizottság szerdán délután megszövegezte azt a
memorandumot, melybe a helyzetük javítása
érdekében sikra lépett munkásleányok kívánsá-
gaikat belefoglalták. A kívánságokat tárgyaló
pontok a következők: 1. A munkaidő napi 9
órában állapíttassék meg. 2. A vasárnapi munka-
szünet és az ünnepek megtartassanak. 3. A tul-
órázás 50 százalékkal magasabban díjaztassék.
4. A jogtalan bérlevoások megszüntetendők. 5.
A bérmozgalomban résztvevők hat hónapon
belül el nem mozdíthatók. E memorandum tar-
talmát a bizottság alkalmas módon az összes
munkaadók tudomására hozza, hogy amennyi-
ben vasárnap délig nem jelentik ki, hogy a ki-
vánságokat teljeitik, a varróleányok vasárnap
délutáni gyűlésükön kimondják a sztrájkot és
hétlőn már nem állanak munkába.

* **Polgármesterek idei kongresszusa.** A
törvényhatósági és rendezett tanácsu városok
polgármesterei három év óta minden tavasz-
szal értekezletre gyűlnek össze más és más
székhelyen. Győrben kezdték meg a tanács-
kozásokat, Aradon és Szegeden folytatták s az
idén Debreczenben tartják azt meg. A múlt
évben Szegeden létrejött megállapodás értel-
mében *Kovács* József debreczeni polgármester
már értesítette a városok polgármestereit —
így *Rimler* Károlyt is, hogy a május hó 18-án
tartandó tanácskozásra Debreczen város szí-
vesen látja őket vendégül. A tanácskozás
programját később állapítják meg.

* **A Gyermekórház halottai.** Egyszerre
két kis halott volt tegnap Nagyvárad legújabb
áldásos intézetében: a gyermekórházban. *Ózy*
Szelle Jánosné kis fiacskáját *Zoltánt* sor-
vasztó szivbajdöntötte agyba s a gyenge szer-
veze megtört a halál fagyos lehelletére. Teg-
nap délután temették a kis halottat; kikísérték
a korán elhunyt csemétét utolsó útján a Szent
László gyermek menedékház növendékei is. A
másik kis halottat *Kovács* Veruskát már fél-
halva hozták be faluról: szerencsétlenség áldo-
zata. Véletlen baleset folytán iszonyuan össze-
égett s nem lehetett visszaadni az életnek.

* **Három felebbezés egyszerre.** Tegnap
több felebbezés érkezett be Nagyvárad városá-
hoz, a legutóbbi közgyűlés egyik-másik hatá-
rozata ellen. Két felebbezést *Zana* Agoston és
társai adták be. Az egyiket az ellen, hogy
árlejtés mellőzésével évi 12,000 korona fizet-
seért a Rhédey-kerti felügy. lősszegrő bizta a
város a terek és utcái ültetvények gondozá-
sát, holott pl. *Rátkay* József évi 8000 korona
összegért elvállalta volna azt. 12 év alatt így
48 000 koronát dob ki a város. Nyilvános ár-
lejtés kiírását, a szerződés közlését és a szám-
adások okmányolását kívánják. A másik fele-
bbezés a fogyasztási adók késedelmes befizetése
folytán fizetett 330 korona késedelmi kamatra
vonatkozik. Rendeljen el vizsgálatot a minisz-
ter s a ki hibás fizesse, meg az összeget

* **Hurokra került tolvaj.** *Kuk* Mihály
kocsis Várad-Velenczén levő lakásáról kedden
mig hazuról távol járt, záros ládájából 20 korona
pénzt, egy pár új csizmáját és egy inget el-
lopták. A tettes tegnap kézre került *Gyuricza*
Ferencz 20 éves sobi-sóci illetőségű suhancz
személyében, ki a lopott pénzt elmulatta, el-
lenben a pár csizmát az ősi vasuti állomás
mellett levő hid alá rejtette, hol azok meg is
kerültek. Az így hurokra került tolvaj aprán-
ként beismerte azt is, hogy e hó eleje táján
Debreczenben betöréses lopást követett el. A
rendőrségtől a tegnapi nap folyamán átkísérte-
tt az ügyészhez.

* **Munkások a polgármesternél.** Tudva-
levő, hogy *Rimanóczy* Kálmán építész a város-
háza építésére vonatkozó szerződésben arra
kötelezte magát, hogy az építkezésnél első sor-
ban nagyváradai munkásokat fog alkalmazni.
Azonban időközben *Rimanóczy*, mivel a mun-
kások sztrájkoltak, s munkaerőre szükség lévén
idegenből volt kénytelen munkásokat hozni.
Így aztán több száz helyi munkás mostan
munka nélkül van, s a Rhédey-kertben tartó-
zkodnak. Hogy most újból elfoglalják helyeiket a
városbáza állásain, küldöttséget menesz ettek
tegnap délelőtt *Rimler* Károly polgármester-
hez, hogy eszközölje ki *Rimanóczy*nál az ide-
gen munkások elbocsátását. A küldöttséget
Karácsonyi Aladár vezeti e a polgármester
hivatali helyiségébe, mialatt a városház előtt
mintegy 500 munkanélküli állott sorfalat, várva
az eredményt. *Rimler* a küldöttségnek meg-
ígérte, hogy a munkaadókkal érintkezésbe fog
lépni a munkanélküliek ismételt alkalmazása
tekintetében.

* **Letört bimbó.** Részvéttel értesülünk egy kedves gyermek elhunytáról. **Báthory** László városi t. irodaigazgató alig 3 éves kis fiacskája: Laczika elszállt a többi angyalok közzé s itt hagyta a mérhetlen bánatot szerető szüleinek. Elköltözött korábban elhunyt testvérkéje mellé. Temetése ma, pénteken délután 3 órakor lesz. A mélyen sujtott szülők a következő jelentésben tudják gyászukat:

Székhelyi **Báthory** László városi t. irodaigazgató és neje szül. **Rafolszky** Vilma mint szülő, valamint özv. **Báthory** Gáborné és özv. **Rafolszky** Bódogné mint nagy szülők és az összes rokonság nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják szeretett kisfiuk illetve unokájuk és rokonuknak **Laczikának** f. év március hó 25-én d. e. 11 órakor 2 éves 10 hónapos korában hosszas szenvedés után történt elhunytát. A kis halott hült tetemei f. év március hó 27-én d. u. 3 órakor fogak a róm. kath. szertartás szerint Kálvária-utca 14. számú h. zól a várad-olaszi-i sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1903. márcz. 25. Legyen könnyű pora és áldott emléke!

* **Nagyvárad ismét zárlat alatt.** Már napok óta lappang a hír, hogy a száj- és körmőfajás ismét fellépett Nagyváradon s a zárlatot elrendelik. Az elült évben, alig fél esztendeje már óriási kárt tett Nagyváradnak a ragály fellépte miatt elrendelt zárlat. Az ezen hónap közepén megtartott nagyvásár alkalmából itt vásárolt állatok között voltak száj- és körmőfajás betegségben levő állatok. Azóta már több községből jelentették, hogy az innét hajtott állatokon konstatáltak a betegséget. De a város területén is két istállóban megállapították a fertőző bajt. **Gerő** Armin főkapitány a ragadós száj- és körmőfajás következtében a hasított körmű állatokra Nagyvárad város területére a zárlatot tegnap elrendelte és a vásárolt a szarvasmarha, juh, kecske és sertésekre betiltotta.

* **Találtak:** egy zálogjegyet és 20 korona pénzt. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség 4-ik számú szobájában.

TANUGY.

A községi iskolaszék gyűlése.

A községi iskolaszék tegnap **Rimler** Károly elnölete alatt gyűlést tartott. A gyűlésen jelen voltak:

Aberle Hermína, **Auspitz** Adolf, **Balogh** Károly, **Bodnár** János, **Bérczi** Jánosné, **Bordé** Ferencz, **Beczky** Lajos, **Gábel** Jakab, dr. **Grósz** Menyhért, **Istvánfy** József, dr. **Hoványi** Géza, **Hlatky** Endre, **Komlósy** József, **Katonáné** F. Róza, **Mátéh** Lajos, **Nagy** Géza, **Novotny** S. Alfonz, dr. **Radó** Ignác, **Rechtne** B. Zsófia, **Ragány** János, **Ritoók** Zsigmond, **Rátkay** József, **Stark** Gyula, **Szokoly** Tamás, **Vaday** József, **Várad** Mór, dr. **Vucskics** Gyula, **Winkler** Lajos.

A gyűlést az elnöki jelentések vezették be, melyeket az iskolaszék tudomásai vett.

Igazgatói jelentések.

A csoportigazgatók nemleges jelentéseit tudomásul vették: vitára a **Rátkay** József-jelentése adott okot, amelyet **Gábelnek** a kívánságára felolvastak. El van mondva a jelentésben, hogy az igazgató az iskolás gyermekekből ifjúsági együletet alakított, s azok sikerrel működnek is, hogy az összes osztályokat meglátogatta, csak a VI. osztályt nem, a hol a felügyelő sem szívesen látták.

Gábel Jakab észrevételezte a jelentést, különösen kifogásolta az ifjúsági együletet, amelyet **Rátkay** féltreértett, mert azt nem iskolás gyermekekből, hanem az iskolából kikerült ifjakból kell megalakítani.

Nagy Géza dr. helyesli **Rátkay** eljárását, de az utasítás mást kíván. Javasolja, hogy az igazgató buzgóságát vegyék tudomásul, de ne tekintsek az általa alakított együletet az utasi-

tásban érintett ifjúsági egyesületnek. Ilyen irányban fogadták el a javaslatot. A kérdéshez még dr. **Vucskics** Gyula és **Novotny** S. Alfonz is hozzászóltak, kik szintén elismerték az igazgató buzgalmát, de az utasítás szerinti ifjúsági együletnek Nagyváradon való szükségtelen voltát fejtegették.

A felügyelő állása.

Ezután került tárgyalásra a gyűlés legfontosabb ügye, a felügyelő-igazgató állása.

Ragány János javaslatot adott be a tanácshoz, melyben a fel. igazgatói, s iskolaszéki jegyzői állások megszüntetését javasolja, tekintettel az új utasításra, mely ilyen állásokat nem ismer, s a mely szerint ez állások fölöslegesek. A városi tanács a javaslatot véleményezés végett áttette az iskolaszékhez.

Az elnök felolvastatta a javaslatot, s felolvastatta a miniszter korábbi rendelkezését is, mely szerint a felügyelői állások — ott a hol vannak t. i. — továbbra is fenntartandók, előre bocsátván, hogy a rendelkezés a város autonóm jogát nem érinti, s ha akarja megszünteti az állásokat, a melyek mivel a tanulmányi felügyeletet az iskolaszék hatásköre alul elvonták, tényleg fölöslegessé vált; ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra, mely szerint a két állás megszüntetendő, s az állás betöltői illetményeik meghagyásával és képesítéseiknek megfelelően a tanszemélyzetbe beosztandók.

Vucskics Gyula dr. határozottan ellenzi az állások megszüntetését, mint a melyeknek a fenntartását a miniszteri utasítás világosan kimondja. Ha szükséges volt a felügyelő-igazgatói intézmény ezeltől 8 esztendővel, sokkal inkább szükséges most, mikor az iskolák, s így a munkák is megkészeződnek.

Szokoly Tamás beosztaná mindenáron őket már most a tantestületbe, hadd legyen dolguk, hadd dolgozzanak; különben sincs szabályzata a felügyelőnek.

Bordé Ferencz alelnök javasolja, irjanak fel a miniszterhez, hadd döntse ő el a kérdést, s ha a dolog úgy áll, hogy kivette a tanulmányi felügyeletet, akkor tényleg be kell az állást megszüntetni, de nyugdíjazás folytán. nem beosztásokkal, a mi se nem helyes, se nem méltányos, se nem lehetséges.

Nagy Géza dr. a tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

Novotny S. Alfonz eltekint a méltányosságtól, s apellál a miniszter rendeletére, mely az állás fenntartását hangsúlyozza, s a kit bizonyára fontos okok vezettek újabb rendeletnek kibocsátásánál; meg nem is igazságos, hogy azt, aki állását híven betöltötte, most egyszerűen megfoszszanak az állásától csak azért, mert esetleg a szervezés alkalmával olyanforma hibák merültek fel, amelyekről az illető éppen nem tehet.

Gábel Jakabnak nincs kifogása az ellen, hogy a minisztert felvilágosítás adására felkérjék.

Ragány János is koncedálja, hogy az állás a miniszteri rendelet értelmében fenn volna tartható, ámde a felügyelő csak mint **iskolaszéki tag** mehet az iskolákba, s mint **ilyennek** a tanulmányi ügyekbe beleszólása nincsen, legfeljebb referálhat a tanfelügyelőnek, nohát ahhoz meg szegény Nagyvárad, hogy az államoak ilyen szolgálatokat tegyen, ajánlja a javaslat elfogadását.

Ritoók Zsigmond konstatálja, hogy az iskolaszék szellemi felügyeletének vége van, ezt SS-kal bizonyítja, melyeket az új utasításból csitál s a melyek az új iskolaszéket a tanulmányi ügyekbe való beleszólástól fölmentik, nohát ha így áll a dolog, megérdemli az új utasítás, hogy mindenek vége legyen. Hiszi, hogy a miniszter meg fogja e rendelkezést változtatni, ha erre felkéri az iskolaszék. Javasolja, hogy kéressék fel a miniszter, miszerint a tanulmányi felügyeletet adják vissza az iskolaszéknek s jelezte, hogy ettől teszi függővé a felügyelői állás fenntartását is. Ha a miniszter válasza kedvező lesz, az állás a népiszkolában mint fölötté szükséges, fenntartandó, ellenkező esetben nem kell se felügyelő-igazgató, se iskolaszék.

Hlatky Endre hasonló értelemben szóval fel s ajánlja a tett indítvány elfogadását.

Szokoly Tamás bizottság kiküldését ajánlja, mely e kérelmét a városnak a miniszternél személyesen is terjesztené elé.

Rátkay József kifejezésre juttatja a tanácsosság fájdalmát, mely őket az új utasítás folytán az iskolaszéknek mint szerető édes szülőknek elvesztésével érte.

Bodnár János hosszabban sorolja fel a **Réz** Mihály érdemeit s elmondja azon üdvös intézkedéseket, amelyeket **Réz** Mihály 8 évi felügyelő-igazgatói működése alatt végzett s azok nyomában fakadt eredményeket is felsorolja.

Az elnök összegezvén a felszólalásokat, kijelenti, hogy nagy tévedésben van a felügyelő, ha azt hiszi, hogy e javaslat személye elleni hajszá; e kérdésben a tanácsot kizárólag a város és a tanügy érdeke vezette, s vezetni tovább is és nem engedi magát semmiféle érzékenykedés által terrorizáltatni, hanem úgy fogja megoldani e kérdést, amint azt az érdekek kielégítésére legjobbnak látja. Ugy veszi ki, hogy a többség a **Ritoók** Zsigmond által tett indítványt fogadja el, mely szerint a minisztert a szellemi felügyelet jogának az iskolaszék részére való visszaadására felkérjük s addig az ügyet függőben hagyják, ha a válasz megjön, majd gondoskodik a törvényhatóság az állás megfelelő jóváhagyásáról és a szervezeti szabályzat elkészítéséről.

Ilyen értelemben mondta ki a határozatot.

Apróbb ügyek.

Az elnökséget utasították, hogy tegyen javaslatot a Velenczén és Kálvároson szükséges iskolák felállítására nézve.

Az állami tanítók II. egyetemes gyűlésének a képviselőházhoz a fizetés rendezés ügyében intézett kérelmét pártoló felirattal támogatják.

Ujvárosra **Tolnay** Istvánt, Velenczére **Kovács** Károlyt alkalmazták szolgáknak s fizetésüket 480 koronában megállapították.

Gombay János nyugdíjazása folytán megüresedett állásra pályázatot hirdetnek, illetve megbízzák az elnökséget, hogy a pályázatot, a törvényhatóság által szervezett 8 tanítói állással együttesen oly időben hirdesse meg, hogy a választások még ezen tanévben megejthetők legyenek.

Sajnálattal fogadták el **Ficzek** Lajos főgondnok lemondását s a főgondnoki teendőket végzésével juniusig **Mátéh** Lajos algondnokot bízták meg. Egyben megadták részére a felmentvényt a néh. **Sipos** Arpad emlékére tett alapítványra becsült pénzek számadási kötelezettsége alul s a begyűlt 336 kor. 64 fillért kiadatni rendelték **Stark** Gyulának a tanítók köre mint a gyűjtést megindító testület elnökének.

Ős Dezsőnének is **Markovits** Pálnak 3—3 havi szabadságot adtak s a váraljai iskolák igazgatóságára jelölték és a kir. tanfelügyelőségnek kinevezésre ajánlják: **Szabó** Sándor **Mártonffy** Zoltán és **Istvánfy** József tanítókat.

Ezzel a gyűlés véget ért.

SZINHÁZ.

HEPI MŰSOR.

Péntek: A szókimondó asszonyosság. (Blaha Lujza vendéghátéka.)

Szombat: Felhő K'ári (Blaha Lujza vendéghátéka.)

Vasárnap: Náni (Blaha Lujza vendéghátéka.)

Hétfő: Tolonez (Blaha Lujza vendéghátéka.)

A színügyi bizottság ülése.

Rövid ülést tartott tegnap, csütörtökön délután Nagyvárad város színügyi bizottsága.

Dr. **Hoványi** Géza elnökölt; jelen voltak: **Stark** Gyula, **Harmathy** Károly, dr. **Radó** Ignác, **Beczky** Lajos, **Eleméry** Ferencz jegyző és **Somogyi** Károly színigazgató.

Elnök bejelentette, hogy Hegyi Aranka művésznő három este vendégszerepelt a Szigligeti-színházban mérsékelten felemelt helyárral. A színházi bizottság korábbi felhatalmazásánál fogva, erre az elnök megadta az engedélyt. Utólag tudomásul vették.

Előterjesztette továbbá az elnök, hogy a színház igazgató április hónapra nem adhatott műsort, mert az eltávozó tagok bucsuelőadást tartanak; a Virágvasárnapot megelőző öt napon pedig szünetelnek az előadások. Virágvasárnap után pedig a társulat új tagjai legjobb szerepeikben mutatják be magukat. Anyanyit már is jelez az igazgató, hogy április hónapban előadásra kerülnek: Annuska, Bajusz, Bob herceg, s a Szigligeti-társaság által pályadíjban részesített két darab: Fegyver nélkül és Sarolta darabok. Igéretet tett az igazgató, hogy mihamarabb tudomására jön, hogy az új tagok mely darabokban lépnek föl, előterjeszti a bizottság elnökének.

Az elnök jelentését elfogadták s felhívták a színház igazgatót, hogy április 1-én félórán az elnöknek mutassa be a műsort, április második feléről pedig idejében terjeszse elő a műsort a színházi bizottságnak.

Stark Gyula bizottsági tag felvetette a kérdést, hogy Szoyér Ilonka vendégfelléptét hirdette az igazgató, de egyszer sem lépett fel ez időben.

Somogyi Károly színház igazgató kijelentette, hogy Szoyér több ízben megígérte lejárását, de ígéretét mindig visszavonta. Ez ügyben fenntartja a miniszteriumban; ahol Bezerédy min. osztálytanácsos kijelentette, hogy Szoyert azért nem engedik vidékre vendégszerepelni, mert itt operett allűröket vesz fel, ami rontja a játékát az operában. Ettől megakarják menteni.

Somogyi Károly nyilatkozatát tudomásul vették.

Az ülés végén dr. Hoványi Géza elnök felvetette azt a körülményt, hogy a nagyváradai színészet első mecenásának: dr. Sándorffy Józsefnek sírja jeltelenül áll. Indítványozta, kérje fel a színházi bizottság Somogyi Károly igazgatót, hogy egy színelőadást rendezzenek, amelynek fele jövedelmét megfelelő síremlékre juttassák.

Somogyi Károly kézséggel kijelentette, hogy a kezgyeletes cél elől nem tér ki.

A színházi bizottságban nem merült még fel az az eszme, hogy pl. a Színház mellett levő Színház utcát Sándorffy-utcának nevezzék el?

Búcsuzó színészek. A Blaha-esték után virágvasárnapig tucatszámú lesznek a Szigligeti-színházban: A társulatnak sok kedves és népszerű színésze távozik. M. Rédey Szidi, Amon Margit, a Pintér-pár, H. Novák Irén, Márkus Aranka stb. búcsúznak el a közönségtől. Az új szezon beharangozása viszont az új tagok bemutatkozása lesz.

Blaha Lujza Nagyváradon. Blaha Lujza, a magyar színészet nagyművésze tegnap este a hétfői gyorsvonattal Nagyváradra érkezett. Dr. Hoványi Géza, a színházi bizottság elnöke, Somogyi Károly színház igazgató, a nagyváradai sajtó és a színház vezetők képviselői fogadták s üdvözölték a nagy művésznőt. Ma délután már részt vesz a próbákban Blaha Lujza. Ma este tudvalevően Sardon híres darabjában, a *Szókimondó asszonyság*-ban játszik. A híres címszerepet megértőbben, elmésebben, kedvesebben egyetlen színésznő sem játszotta még, beleértve a szerep francia kreálóját is. Szombaton Rátkay László gyönyörű, poétikus népszínművében, a *Felhő Klári*-ban lép föl a nagyművésznő, vasárnap a *Nániban*, s hétfőn, utoljára a *Tolonczban* játszik. Blaha Lujza nagyváradai

búcsufellépése iránt már is óriási az érdeklődés. A négy színházi este gyönyörű tüneményeket ígér.

S. Blaha Luiza urnőnek,
a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznőjének első vendégfelléptével.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 189.

Bérlet — sz.

Ma pénteken, 1903. márczius 27-én:

Szókimondó asszonyság.

Színmű.

S Z E M É L Y E K:

Napoleon — — — — —	Peterdy Sándor
Lefebvre Marschal, dangizi herceg — — — — —	Szarvasi Sándor
Katrin, neje a hercegnő — — — — —	S. Blaha L.
Fouché, otantói herceg — — — — —	Krasznay Andor
Mária Karolina, nápolyi királyné — — — — —	László Irén
Eliz, hercegnő — — — — —	Somogyiné N. Julia
Neiperg, gróf — — — — —	Tóth Elek
Savari, readórniszter — — — — —	Szathmáry Arpád
Despreaux, tánczmester — — — — —	Bérczi Gyula
Bulov asszony, palotahölgy — — — — —	Benkő Jolán
Jesim, Lefebvre komornoka — — — — —	Bognár J.

Mérsékelten felemelt helyárral.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, márczius 28-án:

S. Blaha Luiza urnőnek,
a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznőjének második felléptével:

Felhő Klári.

Népszínmű.

Igazságszolgáltatás.

A körös-utcai verekedés az esküdtek előtt.

Tegnap folytatta a törvényszék a körös-utcai verekedés bünpörének tárgyalását.

Délután a tanukat hallgatták ki, akik egybehangzóan előadták a régi gyűlölet okát, mely Kiss Mihály és Mészáros József között annyira fajult, hogy végre is egyikük halálával végződött.

A törvényszéki orvosok boncolási jegyzőkönyvének felolvasása után a bizonyító eljárást befejezték, s megállapították az esküdtekhez intézendő kérdéseket.

A vád halált okozó súlyos testisértés bűntettének minősíti az esetet.

A védők pedig az erős felindulás és védelem tekintetbe vételével kívánják a vádat enyhíteni.

A hosszas tanácskozásban megállapított kérdések felolvasása után a vádbeszédre került a sor. Korn Lajos ügyész a lappangó gyűlölet lélektani rajzával megvilágítva az esetet, következetes érveléssel építi fel a vádat.

Délután még Poyndár Szevér a Mészáros József védelmére beszélt. Lélektani okokkal menti az ittas emberek felindulását s kivált Mészárosét, aki Kiss Mihálytól, az erős, hatalmas embertől való féltében, nem számolt üléseinek következményeivel.

NYILTÉR.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. évi mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, díszárgyak művészes kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egy-düli elárúsítója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Uj czipőüzlet!

Aranyi Albert

kizárólagos czipő áruháza

Nagyvárad, Fő-utca,

Huzella M. czéggel szemben 194.

Különlegesség

férfi, női és gyermek czipőkben.

Szolid kiszolgálás! Szabott árak!

Uj czipőüzlet!

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.) Szünet után Eötvös Károly személyi kérdésben szólal fel. Visszautasítja Kaas Ivor br. vádjait.

Eötvös felszólalása után Cserner beszélt még a javaslatok ellen.

Ezután az interpellációkra került a sor, Benedek Gyula Fejérváry báró honvédelmi minisztert interpellálja a hadügy-miniszter párbajrendelete miatt. Kérdi, mi célja a hadseregnek, hogy a társadalom mozgalmát meghiusítsa, mikor a katonatiszteknek is éppen olyan érdeke a párbaj eltörlése, mint a polgárságé.

Fejérváry válaszában kijelenti, hogy ő is adott ki hasonló rendeletet, bár elvileg ő is ellensége a párbajnak, de a katonasírt nem arra hivatott, hogy a párbajt ellen küzdjön. Szüntesse meg a párbajt a társadalom. Ha a katonasírt nem lesz kitéve a társadalom gunyának, mert nem párbajozik, akkor a katonasírt sem fog párbajozni.

Benedek Gyula: Kérzi a honvédelmi miniszter szavaiból a jóindulatot, de ez nem elég. Tettekre volna szükség.

Fejérváry báró: A katonának nem lehet annyi egyéni szabadsága, mint a polgárságnak, mert akkor az ördög birna a hadsereggel. (Derűtség.)

Sturm lényegtelen interpellációjával az ülés véget ért.

Az ifjuság készülődése.

Budapest, márcz. 26. (Saj. tud. táv.)
Ma délután 6 órakor a műgyetem kertjében ismét összegyűlt az ifjuság. Mintegy 3000-en voltak jelen. **Melcha Tibor** és **Hoffmann Ottó** beszéltek a tömegnek. A nemzeti kaszinó hazafiatlan eljárásán sajnálkozásukat fejezték ki.

Elhatározta az ifjuság, hogy szombaton este fáklvás, lámpionos tüntető menetet rendeznek. Kivonulnak **Kossuth Ferencz** lakása és 48-as párthelyiség elé. Tüntetni fognak a 48-as képviselők mellett.

A gyűlés után az összes jelen voltak a **Kossuth-nótát** énekelve a **Kossuth Lajos-utcára** vonultak, mely már dél óta rendőrökkel volt megszállva. Az ifjuság a legnagyobb nyugalommal a **Kossuth-nótát** énekelve és abczugolva a kormányt lassan vonult előre. A rendőröknek a legkevesebb tennivalójuk sem akadt.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Írta: **Sienkiewicz Henrik.**

224

Csodálkozás és meglepetés tilt az arcokra mert **Skrzetuski** hangjában és mozdulataiban valami különös volt. De senki se merte kétségbevonni, hogy a katonai fedezet távozása az ünneplésséghez tartozik. Csak **Kisiel** értett meg mindent. Láta hogy a békétárgyalás és a követek élete e perczen csak egy hajszálon függ. Ezért, mielőtt **Chmielnickij** az ámulatából magához térhetett volna, a magaslatra lépett és beszélni kezdett.

Biztosította **Chmielnickij** és az egész **Saporogiat** a király kegyéről, de a beszédjét megzavarta egy újabb kellemetlen jelenet, amelynek azonban megvolt az a haszna, hogy az előbb történetekről teljesen elvonta a figyelmet.

Dsiedsalla, egy öreg kapitány ugyanis, aki **Chmielnickij** mellett állott, megfenyegette a vajdát hotjával és így kiáltott:

— Mit papolsz itt, **Kisiel**? A király? Mi dolgunk van a királylyal? Ti, a herczeg és a nemesek, ti sokat vétkeztek. És te, **Kisiel**, a mi vértükből való ver, áruló vagy és a lengyelekkel tartasz. Elég volt a beszédből, megszereztük mi azt karddal is, amire szükségünk van.

A vajda sértődötten nézett **Chmielnickijre**.
— Ilyen fegyelmet tartasz tisztjeid között, hetman?

— Hallgass, **Dsiedsalla**! — kiáltott a hetman.

— Hallgass, hallgass! Már reggel óta részeg! — szólt több tiszt **Becsüld** meg magadat, vagy pedig tovább lóditunk.

Dsiedsalla tovább is ordított, akart, de hirtelen galléron kapták és eltávolították.

A vajda tovább beszélt. Tudára adta **Chmielnickijnek**, hogy milyen becses ajándékot kapott. Ez a pálcza ugyanis, mondotta, törvényesíti a méltóságát, amelyet önkényesen szerzett meg. A király büntetéssel is sújthatta volna, de megbocsájtott, mert **Chmielnickij** **Samoscsnál** engedelmességet mutatott és nem folytatta garázdálkodásait. **Chmielnickij** tehát hálás lehet ezért a nagy kegyért és kitüntetésért. Hagyja tehát abba a vérontást és kezdje meg a követekkel a tárgyalásokat.

Chmielnickij szó nélkül vette át a hadvezéri pálczát és a zászlót, az utóbbit azonban rögtön kibontotta a feje fölött. Eperczben a tömegben örömmujongás hangzott föl, tulharsogva minden szót.

A hetman arczáról a meglepedés ragyogott s a zaj elmulta után beszélni kezdett:

— Ö felsége a királynak a kegyességét, a nekem adományozott hadvezéri hatalmat és a garázdálkodásaim megbocsátását alázatosan köszönöm. Mindig mondtam, hogy a király nem veletek, hamis tanácsosokkal és herczegekkel, hanem vele érez együtt. Legékesebb tanúságai ime ennek, hogy meglepedését fejezi ki, amiért megszakítottam a veletek való barátságot és nem leszünk ezentul jó barátok, ha nekem és a királynak nem engedelmeskedtek mindenben.

Az utóbbi szavakat **Chmielnickij** emelt hangon mondotta, összeránczolta a homlokát, mintha a harag erőt vett volna rajta, — a követek pedig elképedve hallgatták ezt a nem remélt választ.

— A király azt parancsolta neked, — szólt **Kisiel**, — hogy vedd végét a vérontásnak és kezd meg a tárgyalást velünk.

— Nem én rendezek vérontást, de a lithván sereg, mert hiszen éppen most értesültem, hogy **Radzivil** elpusztította a birtokaimat, **Kosyrt** és **Turowot**. Ha ez a hír valónak bizonyul, ugy néhány előkelő foglyot azonnal megrövidítek egy fejjel. Tárgyalásokba most nem kezdek. Nagyon bajos volna a bizottságot összehozni, mert a seregem nincs együtt; csak néhány főtiszt van itt, a többiek a téli szállásaikra mentek, pedig nélkülök semmihez se kezdek. Különben miért beszélgetünk idekint a fagyban? Amit hoztatok, átadtátok és láthatta mindenki, hogy ime, már most a király kinevezte hetman vagyok. Jertek hát egy pohár pálinkára és ebédre hozzám, mert már nagyon éhes vagyok.

Mialatt így beszélt, megindult a házba, a követek és tisztek követték. Az ebédlőteremben már terített asztal várt reájok, amely csak ugy roskadozott a rablott ezüstneműek sulya alatt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 26.

Osztrák hitel	697.-
Magyar hitel	701.-
Allamvasut	509.50
Rimamuranyi	472.-
Magyar jelzálog	—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, márcz. 26.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	—
Káposzta, repcze, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. márcz. 26-án.

Magyar aranyjárdék 4	12.25
Magyar koronajárdék	93.10
Magyar vasuti köl-sön aranyban 4 1/2	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	200.-
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.75
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.-
Osztrák államsorsjegyek	154.-
Osztrák magyar bank részvény	15.98

Magyar hitelbankrészvény	750.50
Osztrák hitelintézet részvény	693.75
Párisi vista	95.40
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Németbirodalmi márka	117.06
Londoni vista	239.90
20 márkás arany	23.42

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Figyel-

meztetés.

A serfogyasztási idény közeledtével tisztelettel figyelmeztetjük a n. é. közönséget és elárusítókat, hogy

Dréher-féle palaczk-sernek

csak az tekinthető, melynek dugója fenti bégett védjeggyel van ellátva. Ezen figyelmeztetést azért tartjuk szükségesnek, mert folyton tapasztaljuk, hogy monogramunkkal ellátott üvegeinket más gyártmányu serrel is hozzák forgalomba.

BOGNÁR és SZÁNTÓ,

Dréher Antal serfőzdéjének képviselői.

ÉRTESÍTÉS

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor-, ásványvíz, vadász- és lisztkereskedéséből

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

(Dr. Grosz-ház)

a Széchenyi szállodával szemben.

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Megérkeztek Erfurthból friss, csiraképes **vetemény, virág és gazdasági magvaink**, s azokat a legolcsóbb árban árusítjuk. Nagy választék mindennemű **sajtók, halak, finom cukorkák és husvétli tojásokban**. Különös figyelembe ajánljuk a közvetkező áruinkat, melyek mind-n versenyt feltűmulnak:

Finom háztartási Cuba kávé	1 kilo	1 frt 10 kr.
perkelés	1 kilo	1 > 60 >
Cukor, koczka, kimérve	1 kilo	> 48 >
darabos	1 kilo	> 47 >
Rizskása, olasz, I.	1 kilo	> 18 >
II.	1 kilo	> 14 >
Lencse, szép, nagyszemű	1 kilo	> 16 >
Köleskása	1 kilo	> 14 >
Narancs és citrom	6 darab	> 10 >
Háztartási petroleum	1 liter	> 12 >
Szalon petroleum	1 liter	> 16 >
Körösvölgyi bor, 1902. termés	1 l.	> 30 >
Rislingi bor, 1901. termés	1 l.	> 36 >

Vidékre 8 krral olcsóbb.

Helybeli megrendelések házhoz, vidéki megrendeléseket pedig a helybeli állomáshoz díjtalanul kiszállítjuk.

Tisztelettel 117

SZABÓ és HAJNAL.

Kiadó lakás.

A **Kossuth-utcai Mezey-házban** a II-ik emeleten egy **6 szobás utcai lakás** f. évi május 1-től kiadó.

Bővebbet a házmesternél.

180.

Hirdetmény.

A Nagyváradi takarékpénztár, Bihar megyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar megyei takarékpénztár és Gazdasági és iparbank bejegyzett nagyváradi cégek ezennel közhírré teszik, hogy f. é. február hó 15. napjától kezdődőleg a betéti kamatlábat a következőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben legalább 4 hónapig heverő tőkék után 3 1/2 % -ot. 3. A zárlatközi időben nem teljes 4 hónapig heverő tőkék után 3 % -ot. 4. Olyan tőkék után, melyek az intézetnél legalább 4 hónapig hevernek, de betéti idejük a zárlat által megszakítatik

olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó el nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és december hó 31-én eszközöltetik és a kamatok a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a belevő megterhelése nélkül az intézetek fizetik.

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre nézve a most megállapított kamatláb f. é. április hó 1-ső napjától kezdődőleg lép érvénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14-én.

Nagyváradi takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk., ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és Iparbank r. t.

158

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy Teleky-utczai házában. 806

Egy fillérbe EISLER BERTALAN

női divat, rövidáru és kézimunka kereskedésébe
Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Dus választékban most érkeztek meg: Excentrik gyermekruhák, kötények, batiszt és selyem fejkötők. Ruha diszek, szalagok, csipkék és himzések. Kézimunkák, himző, kötőselymek és pamutok. Arcz- és menyasszonyi fátyolok. Mindennemű piperezikkek. Női- és gyermek zsebkendők, gallérok, kézelők.

Zacharias keztyűk és minden
létező rövidáru cikkek.

Női NAPERNYŐK mélyen
leszállított árban.

204

Egy fillérbe sem kerül bizonyosságot szerezni, hogy üzletem a legolcsóbb beszerzési forrás!

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.